

Kuntamarkkinoiden muutostukiklinikka 12.9.2018:

Yhteiskunnallisten yritysten ja järjestöjen rooli tulevaisuudessa

Muutama sana yhteiskunnallisista yrityksistä, ja mitä niillä yleisesti käsitetään:

- Yhteiskunnalliset yritykset tekevät työtä uloslausutun yhteiskunnallisen tavoitteen puolesta.
- Yhteiskunnalliset yritykset pyrkivät työllään yhteiskunnallisten ja/tai ekologisten ongelmien ratkaisemiseen.
- Keskeinen määrittelytekijä on **rajoitettu voitonjako** – yhteiskunnallinen yritys käyttää liikevoitostaan vähintään puolet (50 %) yhteiskunnallisen ongelman ratkaisun työn toteuttamiseen.
- Yhteiskunnallisen yrityksen toiminta on **läpinäkyvää ja avointa**.
- Yhteiskunnallisen yrityksen keskeisenä toimintaperiaatteena voidaan pitää asiakkaiden ja loppukäyttäjien mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua toimintaa koskevaan päätöksentekoon, eli tulla kuulluksi yrityksen toiminnan osalta.
- Yhteiskunnallinen yritys ja yrittäminen muistuttaa toimintamuotona osittain osuuskuntatoimintaa. Yhteiskunnallisten yritysten yritys-, tai osuuskuntamuotoa ei ole kuitenkaan rajattu tai sidottu johonkin tiettyyn yritysmuotoon.
- Nykyaikaisissa sovellutuksissa vanhan yhdistystoiminnan jatkeeksi on voitu perustaa yhtiömuotoista toimintaa toteuttamaan esim. palveluntuotantoa kylillä. Lisäksi ympäristön huomioiminen ja kestävä kehitys ovat kiinteämmin osa yhteiskunnallista yrittäjyyttä aatteellisesti.
- Yhteiskunnallinen yritys –nimitys yhdistetään usein myös sosiaalisen yrityksen käsitteeseen, jossa erilaiset työllistämistoimet yhdistyvät liiketoimintaan. Tällaiset toimintamuodot voivat olla myös osa yhteiskunnallisten yritysten toimintamalleja, mutta ne eivät rajaa tai sulje määritelmää.
- Suomessa ei ole tällä hetkellä lainsäädäntöä tai verotuskäytäntöjä, jotka tukisivat yhteiskunnallisten yritysten toimintaa. Vuonna 2010 työ- ja elinkeinoministeriön työryhmä päätyi esittämään näiden sijaan yhteiskunnallisen yrityksen merkin perustamista. Tällaista merkkiä hallinnoi nykyään Suomalaisen työn liitto.
 - o Yhteiskunnallisen yrityksen merkin voi saada minkä tahansa alan yritys, joka täyttää edellä mainitut kriteerit. Tyypillisesti yhteiskunnallisen yrityksen merkin saaneet yritykset ovat kuitenkin painottuneet hyvinvointi-, hoiva- ja sote- aloille, tai uusiutuvan energian tuotannon alalle.

Usein kysyttyä:

- *”Eivätkö kaikki yritykset ole yhteiskunnallisia, kun ne kuitenkin jotakin tarkoitusta tässä yhteiskunnassa toteuttavat?”* – Eivät silloin kun voitonjakoa ei ole rajattu, tai yhteiskunnallista tai ekologista tavoitetta ei ole uloslausuttu.
- *”Mikä erottaa maaseudun yhteiskunnallisen yrityksen normaalista kylätoiminnasta?”* – Lyhyesti sanottuna toimiminen liiketaloudellisin perustein. Yhteiskunnallisten yritysten toiminta on pidemmälle vietyä ja jatkuvampaa. Myös verotuksellisesti yhdistyksiä ja yrityksiä kohdellaan eri tavoin mm. arvonlisäveron osalta.
- *”Kuka määrittää mikä on yhteiskunnallista hyvää, jota tavoitellaan?”* – Tällä hetkellä Suomalaisen työn liiton yhteiskunnallisen yrityksen laatumerkki on yksi tärkeä määrittelyn tekijä, mutta merkin tunnettuus ei ole vielä esim. avain-, tai joutsenmerkin tasolla. Yhteiskunnallisella yrityksellä tulee olla kiinteä ja uloslausuttu arvopohja, jota toiminnassa noudatetaan. Osallistavalla päätöksenteolla pyritään varmistamaan, että toiminta on arvojen mukaista.
- *”Paljonko yhteiskunnallisia yrityksiä Suomessa on?”* - Erilaisissa selvityksissä on esitetty suuresti eroavia arvioita yhteiskunnallisten yritysten määrästä Suomessa. Etlan selvityksen mukaan mahdollisesti jopa 19 000 yritystä Suomessa voitaisiin laskea yhteiskunnallisiksi. Tutkijoiden rekisteritietoihin perustuvat arviot ovat puolestaan noin 5000 yhteiskunnallisen yrityksen määrissä. Suomalaisen työn liiton yhteiskunnallisen yrityksen laatumerkkiin on liittynyt noin 200 yritystä.